

Mitko Panov: Geografija na SR Makedonija, knjiga 1, Skopje, 1976, str. 403.

Pred nami je prva knjiga geografije Makedonije izpod peresa najbolj plodnega proučevalca socialno-geografskih problemov te republike. Obsega prikaz naravnogeografskih sestavin, prebivalstva in naselij in je dopolnjena z večjim številom kart o posameznih elementih na ravni občin.

Dokaj posplošen naravnogeografski oris s poudarkom na specifičnostih makedonskega prostora za gospodarstvo in poselitev zaključuje poglavje o naravnogeografski regionalizaciji Makedonije. Avtor deli republiko na štiri makro-, devet mezo- in triindvajset mikroregij. Kljub nekaterim specifičnostim se ta regionalizacija ne razlikuje od dosedanjih poizkusov regionalizacij SR Makedonije. To velja tudi za funkcijsko regionalizacijo, ki itak temelji v glavnem na občinskih mejah.

V drugem temeljnem poglavju z naslovom »Sociogeografske karakteristike« so obširno predstavljeni vsi demografski elementi, od razvoja prebivalstva in njegove strukture do vseh oblik migracij, ki so za to republiko ena glavnih značilnosti demografskega razvoja. V bistvu je to sinteza vseh dosedanjih avtorjevih razprav s tega področja za vso Makedonijo in je dopolnjena s podrobnejšo genetsko analizo vsakega od prostorsko relevantnih populacijskih elementov. Za makedonski prostor je takšen pristop nadvse potreben, saj lahko služi pri tolmačenju razvoja obstoječe strukture poselitve in kot izhodišče za poznavanje sedanjih izredno pestrih procesov transformacije makedonske pokrajine. V tem poglavju je sintetično predstavljen celoten sklop populacijskih vprašanj, ki smo jih doslej spoznavali iz posameznih študij le fragmentarno.

Drugo obsežno poglavje o naseljih je razdeljeno na podpoglavji o mestnih in vaških naseljih. Tudi v tem poglavju avtor razen obćih problemov naselij obravnava nekatere makedonske specifičnosti, ki so tesno povezane z razseljevanjem obsežnih hribovitih območij republike in z izredno močno koncentracijo prebivalstva v največjih naseljih, v zadnjih letih pa tudi v večini občinskih središč.

Zanimivo je, da je avtor v knjigo kot posebno poglavje vključil tudi kratek prikaz organizacijskega in deloma tudi vsebinskega razvoja geografske stroke v SR Makedoniji. To med drugim tudi kaže na tendenco po celostnem prikazu geografskih problemov. Naslednja knjiga zbirke bo obravnavala ekonomsko-geografske probleme.

M. Pak

Vasil Gramatikovski: Prirodno-geografski, demografski i imotni karakteristiki na Prespanskata kotlina, Prirodno-matematički fakultet na Univerzitetu Kiril i Metodij — Skopje, Skopje, 1975, str. 103.

Delo je razdeljeno na tri poglavja: na naravno-geografsko karakteristiko, prikaz demogeografskih značilnosti ter na analizo zemljiške strukture in izrabo zemlje. Gre torej za regionalno geografski prikaz transformacije Prespanske kotline kot območja depopulacije in deagrarizacije ob precejšnjih mikroregionalnih razlikah.

Raziskavo transformacije je avtor oprl na obdobje 1960—1969, ko so v tej pokrajini potekali pomembni prostorski razvojni procesi: odseljevanje prebivalstva iz obrobni predelov in koncentracija v neposredni bližini Resna kot krajevnega središča. S tem je povezano zmanjšanje obdelovalnih površin, kmetijske produkcije na sploh in specializacija ter intenzifikacija kmetijske produkcije v najbolj ugodnih prostorskih in mikroklimatskih predelih. Pri tem je bila posebno pomembna zadostna količina vode za namakanje, kar je povzročilo občutne razlike v strukturi same kmetijske proizvodnje.

Obsežno gradivo, ki ga je avtor veliko zbral tudi na terenu, je zelo skrbno analizirano v medsebojni vzročni povezavi in s ciljem slediti prostorskim učinkom spreminjanja socio-ekonomske strukture prebivalstva in migracij. Zaradi ovrednotenja najnovejših procesov, ko še ni bilo na voljo podatkov popisa prebivalstva 1971, je avtor posebej zbral populacijske, zemljiško posestne in ekonomske podatke za leto 1969.